

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту /ЦЗДВН

Кафедра міжнародних економічних відносин

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Петрушенко Ю.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

на тему «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО

РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ»

Здобувача вищої освіти 4 курсу

(шифр групи)

(підпис)

Є. Г. Демиденко

(ініціали, прізвище)

Групи МЕ-01а

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Керівник ст. викладач, к.е.н.

(посада, науковий ступінь)

(підпис)

А.С.Воронцова

(ініціали, прізвище)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту / ЦЗДВН

Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

здобувачу 4 курсу, групи МЕ-01а

Демиденко Євгенії Геннадіївни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: «Проблеми та перспективи розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг»

затверджена наказом по університету від «8» травня 2024 року №0485- VI

2. Термін подання здобувачем закінченої роботи «30» травня 2024 року.

3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження проблем та перспектив розвитку світового та українського ринку транспортно-логістичних послуг.

4. Об'єкт дослідження: тенденції розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг.

5. Предмет дослідження: потенціал України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг.

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах наукових публікацій, законодавчі та нормативно-правових документів, міжнародних конвенцій та угодах, базах світової та вітчизняної статистичної інформації, практичного досвіду, фактичних даних з теоретичною базою стосовно транспортно-логістичних послуг.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

Розділ 1: Теоретичні аспекти розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг – 23.04.2024 р.

У розділі 1: розглянути економічну сутність та основні завдання транспортно-логістичної системи; надати характеристику основним суб'єктам ринку транспортно-логістичних послуг; дослідити організаційно-правовий механізм розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг.

Розділ 2: Аналіз світового досвіду та потенціалу України на ринку транспортно-логістичних послуг – 20.05.2024 р.

У розділі 2: Дослідити сучасні тенденції та орієнтири розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг; проаналізувати місце України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг, визначити перспективи та потенціал розвитку ринку транспортно-логістичних послуг в Україні.

8. Консультації щодо роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Воронцова А.С., старший викладач кафедри МЕВ	10.03.2024 р.	10.03.2024 р.
2	Воронцова А.С., старший викладач кафедри МЕВ	24.04.2024 р.	24.04.2024 р.

9. Дата видачі завдання: «10» березня 2024 року

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ»

здобувача Демиденко Євгенії Геннадіївни

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 40 сторінках, список використаних джерел складається з 40 посилань, які розміщені на 5-и сторінках. Основна частина роботи також містить 5 таблиць та 5 рисунків.

Транспортно-логістичний ринок послуг являється одним з найважливіших елементів економічної системи та відіграє вагомий роль не лише у розвитку логістичних процесів, але й в розвитку стану економіки та суспільства в цілому. В умовах просування глобалізаційних процесів, підвищення конкуренції полягає необхідність в аналізі загального стану транспортно-логістичної системи України, її положення на міжнародному ринку для виявлення проблем та можливостей для її розвитку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає у дослідженні проблем та перспектив розвитку світового та українського ринку транспортно-логістичних послуг. На основі мети було поставлено виконання наступних завдань:

- розглянути економічну сутність та основні завдання транспортно-логістичної системи;
- надати характеристику основним суб'єктам ринку транспортно-логістичних послуг;
- дослідити організаційно-правовий механізм розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг;

- виявити сучасні тенденції та орієнтири розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг;
- проаналізувати місце України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг;
- визначити перспективи та потенціал розвитку ринку транспортно-логістичних послуг в Україні.

До методів дослідження можна віднести такі загальнонаукові методи, як: індукція та дедукція, методи графічного та табличного подання інформації (при аналізі положення України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг), наукового абстрагування та логічного узагальнення, аналізу та синтезу, порівняльні методи та групування.

Отримані результати кваліфікаційної бакалаврської роботи:

1. Сучасні виклики глобального характеру та інноваційні рішення (поява штучного інтелекту, інтернету речей) вважаються одними з головних факторів розвитку транспортної логістики в світі.
2. Сучасний стан розвитку транспортно-логістичної системи в Україні потребує ретельного аналізу основних його проблематичних сторін для покращення позицій України на міжнародній арені логістичних послуг.
3. Україна має досить великі перспективи на ринку транспортно-логістичних перевезень, завдяки посиленню інтеграційних процесів з Європейським Союзом, що дозволить вивчати, вдосконалювати та впроваджувати новітні методи логістики.

Ключові слова: ТРАНСПОРТНА ЛОГІСТИКА, СУБ'ЄКТИ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ ПОСЛУГИ, ІНДЕКС ЛОГІСТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ, СВІТОВИЙ РИНОК ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ, УКРАЇНА.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2024 рік

Рік захисту роботи – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ	9
1.1 Економічна сутність та основні завдання транспортно-логістичної системи	9
1.2 Характеристика основних суб'єктів ринку транспортно-логістичних послуг.....	12
1.3 Організаційно-правовий механізм розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ТА ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ	19
2.1 Сучасні тенденції та орієнтири розвитку світового ринку транспортно- логістичних послуг.....	19
2.2 Місце України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг ...	22
2.3 Перспективи та потенціал розвитку ринку транспортно-логістичних послуг в Україні.....	29
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

ВСТУП

Глобалізаційні процеси являються основними рушійними силами для розвитку логістичної системи та її основних складових, а саме транспортної логістики, яка має не лише практичне значення виконання послуг, але й у визначенні позицій країн, розвитку їх економічних систем. Аналітичні дослідження з використанням статистичних матеріалів постають досить важливими для визначення проблематичних сторін та перспектив розвитку транспортної логістики.

Актуальність теми полягає у вивченні проблематики логістичної діяльності у сфері транспортно-логістичних послуг, виявленні основних тенденцій задля окреслення основних перспектив розвитку та покращення логістичної сфери в Україні та виявленні пунктів для більш детального опрацювання та змін.

Теоретичні та практичні аспекти транспортно-логістичної діяльності піддавалося численним дослідженням науковців, що відзначилися своїми вагомими внесками в дану галузь дослідження, такі, як Є. Голиков, Ю. Неруш, Б. Анікін, М. Окландер, В. Українцев, І. Смирнов, Л. Фроова, Л. Міротін, А. Кальченко, В. Сергеев, В. Ніколайчук, М. Гордон, К. Захаров, А. Смахов, Є. Крикавський. Однак, деякі аспекти даної проблематики потребують детального аналізу та дослідження.

Об'єктом дослідження є тенденції розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг.

Предметом дослідження є потенціал України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг.

Метою дослідження є дослідження проблем та перспектив розвитку світового та українського ринку транспортно-логістичних послуг.

Для досягнення мети роботи були поставлені наступні *завдання*:

- розглянути економічну сутність та основні завдання транспортно-логістичної системи;
- надати характеристику основним суб'єктам ринку транспортно-логістичних послуг;
- дослідити організаційно-правовий механізм розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг;
- виявити сучасні тенденції та орієнтири розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг;
- проаналізувати місце України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг;
- визначити перспективи та потенціал розвитку ринку транспортно-логістичних послуг в Україні.

До методів дослідження можна віднести такі загальнонаукові методи, як: індукція та дедукція, методи графічного та табличного подання інформації (при аналізі положення України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг), наукового абстрагування та логічного узагальнення (при визначенні перспектив та потенціалу розвитку ринку транспортно-логістичних послуг України), аналізу та синтезу, порівняльні методи та групування (при здійсненні статистичних звірок та порівнянь місця України та інших країн на світовому ринку транспортної логістики).

Інформаційною базою дослідження являються актуальні матеріали наукових публікацій, законодавчі та нормативно-правові документи, міжнародні конвенції та угоди, бази світової та вітчизняної статистичної інформації, практичного досвіду, фактичні дані з теоретичною базою стосовно транспортно-логістичних послуг.

Робота складається з вступу, 30 сторінок основного тексту, висновків та списку використаних джерел.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ

1.1 Економічна сутність та основні завдання транспортно-логістичної системи

Транспортно-логістична система відіграє надзвичайно важливу роль в сучасному глобалізованому світі та постає важливою ланкою в забезпеченні ефективності діяльності та функціонуванні провідних світових компаній, місцевих підприємств, які, в свою чергу, являються пов'язаними між собою суб'єктами світового господарювання, цілісно скоординована робота яких є критично важливою для господарств країн у спектрі розгляду їх економічного, політичного станів. Однак, в ході розвитку транспортної логістики як функціональної структури та прикладного інструменту відбувається поява проблематичних аспектів даної сфери діяльності, що, звичайно, й не обмежується формуванням перспектив для подальшого розвитку та покращення даної сфери дослідження.

Варто зазначити, що питання транспортної логістики, а саме її формування, розвиток та ефективність функціонування є надзвичайно поширеним серед вивчення великого кола науковців, серед яких такі вчені, як Є. Голіков, Ю. Неруш, Б. Анікін, М. Окландер, В. Українцев, І. Смирнов, Л. Фроова, Л. Міротін, А. Кальченко, В. Сергєєв, В. Ніколайчук, М. Гордон, К. Захаров, А. Смєхов, Є. Крикавський, В. Стаханов, Ю. Пономарьова, Н. Чухрай та ін. Літературне різноманіття джерел та наукових пояснень сутності логістики дає зрозуміти факт наявності різних думок та поглядів серед наукових кіл стосовно сутнісно-змістової характеристики, функціонального призначення та задач логістики через наявність фактору її багатогранності та комплексного характеру.

Логістика в цілому являється потужним фактором впливу в будь-якій сфері сучасного суспільства, що спостерігається через її використання в

бізнесових структурах, сфері соціального впливу, медичній сфері, політичного життя держави та ін. Варто взяти до уваги, що активність розвитку логістики сприяла формуванню її функціональних сфер, де провідне місце займає транспортна логістична система.

Місце та роль транспортної логістики можемо визначити через аналіз підходів до її трактування серед багатьох авторів. Наприклад, Галяутдинов Р.Р. вважає транспортну логістику як одну з найважливіших функціональних розділів загальної логістичної науки, безпосередньо пов'язаний з організацією і управлінням рухом матеріальних потоків. Савенкова Т. І. має інше пояснення даної категорії, а саме: транспортна логістика – це переміщення необхідної кількості товару у необхідну точку, оптимальним маршрутом за необхідний час із найменшими витратами [1, 2].

В своєму визначенні Смірнов І. Г. додає й елемент третіх сторін, що є важливими учасниками ринку транспортних послуг: автор розглядає транспортну логістику як управління фізичним переміщенням матеріальних ресурсів відповідно до інтересів їхніх споживачів у просторі та часі [3].

Чепель Н. В. вважає, що транспортна логістика – це оптимізація транспортних систем, вибір виду і типу транспортних засобів; визначення різноканальних маршрутів доставки; забезпечення технологічної єдності і транспортно-складського процесу [4].

Варто також взяти до уваги визначення транспортної логістики автором Сокур І. М.: це вид логістики, що управляє комплексом операцій, які забезпечують фізичне переміщення товарно-матеріальних цінностей між учасниками ланцюга поставок з мінімальними витратами, тобто переміщення потрібної кількості товару в необхідну точку, оптимальним маршрутом за необхідний час з найменшими витратами [5].

Можемо помітити те, що у напрацюваннях Дроздова П. А. простежується поділ транспортної логістики на конкретні області, а саме: визначає даний досліджуваний елемент як сферу діяльності, що охоплює три області, такі як: процес планування, контроль за всіма транспортними та

іншими операціями, що виникають на шляху прямування товарів та переміщення необхідної інформації вантажовласникам [6].

Основними поняттями, які є найчастіше вживаним, являються наступні: вантаж, шлях, суб'єкти логістичної діяльності, пакування вантажу, транспорт, термінал та ін.

При використанні транспортно-логістичних послуг виконується ряд важливих завдань, які стосуються безпосередньо перевезення вантажу, а саме:

- вибір виду та типу транспортного засобу;
- оптимізаційне вирішення процесу транспортування в умовах змішаних перевезень товарів;
- пошук та формування маршрутів доставки раціонального характеру;
- завдання із забезпечення транспортно-складського процесу з точки зору його технологічної єдності;
- робота з координації як транспортного, так і виробничого процесу.
- Якщо ж розглядати транспортну логістику з боку логістичної системи, до якої вона належить, то перша вирішує такі основні питання, що пов'язані з:
 - прогнозом матеріального потоку, формування ринкових зон обслуговування, обробкою матеріального потоку залежно від системи (як-от склад підприємства, споживача чи постачальника), а також інші оперативні та регулятивні процеси щодо матеріального потоку;
 - організацією процесу транспортування;
 - управлінням та обслуговуванням запасів інформаційними системами та транспортними засобами [31, 32].

Розглядаючи та аналізуючи основні завдання транспортної логістики в цілому й у зв'язку з логістичною системою, можемо впевнено сказати про появу елемента узгодженості роботи та дій, що стосуються логістичних процесів. Результатом такого явища є також узгодження основних інтересів економічного характеру всіх учасників та формування єдиних систем з планування переміщення потоків матеріального значення [5, 7].

Реалізація транспортно-логістичних послуг супроводжується виконанням низки основоположних функцій, від забезпечення яких залежить якість надання такої послуги, тому основними функціями є такі, як: формування плану перевезення матеріального потоку (вантажу) з врахуванням основних етапів такого перевезення; збір всієї документаційної основи, яка необхідна при здійсненні транспортної послуги; забезпечення наявності супроводу при перевезеннях; юридична складова при вантажоперевезенні (супровід юридичного характеру); пакування вантажу, які беруть участь у транспортуванні; митні формальності при перетині кордонів у разі здійсненні ЗЕД; планування та організація складського зберігання вантажу; забезпечення страхових гарантій; проведення робіт з розвантаження та навантаження в точках відправки чи доставки товарів; проведення оцінювання виконаної роботи та взаєморозрахунки [8].

Таким чином, проводячи аналіз функціоналу транспортної логістики, можемо зробити висновок, що досліджуваний об'єкт, а саме транспортна логістика має досить широкий та глибокий набір надважливих функцій, що проводяться не лише у вигляді стандартного прийняття-перевезення-доставки, але й у тому, що кожна така операція має супутні додаткові матеріали та дії, без виконання яких неможливо передбачити успішність здійснення транспортно-логістичної операції. Саме тому, сучасні методи та способи логістики у сфері перевезення характеризуються ефективністю та оптимальністю здійснення таких послуг.

1.2 Характеристика основних суб'єктів ринку транспортно-логістичних послуг

В ході розгляду транспортної логістики доцільно розглянути основних суб'єктів на ринку транспортно-логістичних послуг. До таких суб'єктів

належать різного роду транспортні та транспортно-логістичні компанії. Варто також зазначити, що такі суб'єкти є посередниками юридичними особами в процесі транспортно-логістичного обслуговування, однак вони не приймають безпосередньої участі в процесі перевезення, натомість являються головними учасниками даного ринку.

Транспортні компанії є одними з типів гравців в транспортному сегменті. Володіючи значними обсягами транспортних активів, вони здійснюють вантажні перевезення або в регіональному масштабі, чи у визначених межах внутрішнього чи міжнародного напрямків. Крім того, такі компанії можуть здавати свої активи іншим суб'єктам ринку логістики чи, власне, клієнтам. Іншим суб'єктом являється транспортно-експедиторська компанія, головна відмінність від першого суб'єкта полягає в тому, що: вони спеціалізуються на ширшому колі логістичних послуг, не мають галузевої спеціалізації та географічна протяжність яких є необмеженою (тобто такі компанії функціонують за всіма географічними напрямками) та досить часто мають міжнародну спрямованість надання послуг. Інший суб'єкт йменується як логістичний аутсорсер [40], спеціалізація якого полягає у тому, що: він надає комплексні логістичні послуги, має галузеву спрямованість, складність у здійсненні послуги, регулярності їх надання та формування контрактів довгострокового характеру.

Виокремлюють також інший тип – експедиторські компанії, які спеціалізовані на наданні широкого асортименту послуг для перевезення товарів, що належать в переважній більшості до підприємств, що займаються промисловістю. Менш розповсюдженим суб'єктом на ринку логістичних послуг є компанії вузької спеціалізації, сегмент зайнятості яких пов'язаний з володінням власними активами [9].

В системі надання транспортно-логістичних послуг також присутні потужні логістичні оператори, основна характеристика яких полягає у здійсненні широкого спектру послуг та транспортування вантажів різними

видами транспорту. Такі оператори в навчальній літературі ще розшифровуються під назвою моделей транспортної логістики, а саме:

- Унімодальна модель транспортної логістики організовує свої послуги лише за умови використання одного конкретного виду транспорту. Така модель ще має особливість перевезення на невеликі відстані [34].

- Змішана модель має особливість комбінування двох типів транспортних засобів в процесі перевезення.

- Комбінована модель має особливість використання більше 2-х типів транспортних засобів.

- При використанні мультимодальної моделі транспортної логістики спостерігається використання логістичним оператором кількох типів ТЗ-ів, які являються власністю однієї організації [33].

- Інтермодальна модель транспортної логістики при здійсненні послуг перевезення має єдину відмінність від мультимодальної моделі, а саме – використання різних засобів транспортного пересування, які належать різним компаніям [8].

Аналізуючи та виокремлюючи основних учасників транспортно-логістичного ринку, можемо зробити висновок, що наразі ринок має достатню кількість суб'єктів з різними спеціалізованими напрямками, а особливо це потужна логістичні оператори, які за своєю специфікою є доволі розвинутими задля забезпечення попиту клієнтурного ринку в різноманітних проявах та формах здійснення перевезення.

Надзвичайно важливою характеристикою транспортно-логістичних послуг є визначення основних її операторів логістичних послуг, яких на даний момент існує 5 видів. Варто взяти до уваги, що така трансформація на вітчизняному ринку окремих логістичних структур у логістичних операторів, котрі надають комплекс логістичних послуг призводить до загострення конкуренції та розширення кола пропозицій. Загалом, таку трансформацію можна вважати однією із сучасних тенденцій в сфері логістики.

Найпоширенішими операторами на логістичному ринку являються 3PL та 4PL-компанії. Говорячи про 1PL та 2PL, то такі провайдери є найменш поширеними. В таблиці 1.1 наводиться детальний опис даних провайдерів та особливості їх діяльності [12]:

Таблиця 1.1 – Основні характеристики операторів логістичних послуг на транспортно-логістичному ринку

Тип оператора логістичних послуг	Характеристика діяльності
1PL (First Party Logistics)	Характерна для періоду 1970-1980 рр. Автономна логістика: самостійне управління всіма своїми логістичними функціями без залучення зовнішніх провайдерів. Використовує власні ресурси (ТЗ, склади, персонал для виконання логістичних послуг) [12].
2PL (Second Party Logistics)	Компанія залучає зовнішнього провайдера для здійснення певних логістичних функцій, однак не всієї логістики на основі довгострокових контрактів чи угод [13,14].
3PL (Third Party Logistics)	Передача компаніями логістичних функцій зовнішнім провайдерам для отримання комплексних логістичних послуг. Сюди включається не лише транспортування, але й складська робота, зберігання, управління запасами, обробка замовлень та ін (комплекс логістичних послуг) [13].
4PL (Fourth Party Logistics)	Дані провайдери виступають у ролі інтеграторів, що координують та об'єднують всі елементи ланцюга постачання, навіть управління 3 PL-провайдерами й іншими підрядниками. Варто також додати, що в роботі таких провайдерів простежується комплекс у здійсненні планування, закупівлі, дистрибуції та зберігання [15, 17].
5PL (Fifth Party Logistics)	Найвищий рівень надання логістичних послуг: повна інтеграція та оптимізація всього ланцюга поставок через використання передових технологій та стратегічних рішень. Провайдери такого рівня управляють не лише фізичними потоками, але й інформаційними. Використовують у своїй діяльності інтернет речей, блокчейн, за допомогою яких забезпечується прозорість, оптимізація та автоматизація процесів [16,17].

Отже, можна зробити висновок, що наразі транспортно-логістична сфера надання послуг є досить розвиненою, через що ми можемо переконатися, переглянувши основні аспекти функціонування та надання логістичних послуг. Варто зазначити, що важливою ланкою тут являються ступені складності суб'єктів (провайдерів) надання логістичних послуг, адже їх потужність та розвиненість являється ключовою характеристикою, допоможе забезпечити якісне надання послуг та створити конкурентну перевагу на ринку логістичної діяльності.

1.3 Організаційно-правовий механізм розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг

Вагомий вплив на розвиток транспортно-логістичних послуг мають організаційно-правовий механізм, який складається з різноманітних інструментів, таких, як нормативні, організаційні, регуляторні, що мають на меті забезпечити ефективність функціонування та розвитку логістичної галузі.

Для більш детального розуміння окреслимо ключові елементи даного механізму. Перш за все, варто звернути увагу на існування, розвиток та формування міжнародних стандартів та регуляцій: до цього відносяться міжнародні організації, що мають відношення до здійснення логістичної діяльності, а саме організації з різних видів транспорту, як-от наприклад Міжнародна морська організація (IMO), Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO) [28], а також Міжнародний союз автомобільного транспорту (IRU), які встановили основоположні стандарти та регуляції з усіх аспектів, що стосуються перевезень, а саме: екологічна стійкість, безпека та ефективність транспортної системи. Неможливо не згадати про міжнародні конвенції та угоди, які також відіграють значну роль у здійсненні перевезень. Такими угодами являються: Конвенція про міжнародні автомобільні

перевезення (CMR), Міжнародна конвенція про вантажні перевезення (MT Convention) та ін., які формують правила стосовно перевезення вантажів, їх страхування та відповідальності сторін [26, 27].

Іншою особливістю організаційно-правового механізму являється міжнародна співпраця та інтеграційні утворення, наприклад це співпраця в економічних об'єднаннях регіонального характеру (ЄС, АСЕАН), метою яких є гармонізація правових норм та прощення торговельної діяльності. Також важливим аспектом виступає здійснення багатосторонніх форумів, де відбувається обмін світовим досвідом та розробка рішень для спільного користування.

Для адекватного здійснення транспортно-логістичної важливим також являється інфраструктура, а саме капітальне оснащення та інвестиційні вкладення для створення та розвитку й покращення доріг, портів, залізниць та аеропортів, адже від такої особливості також залежить розвиток логістики в сфері транспортних перевезень. Говорячи про інвестиції варто також наголосити на встановленню партнерств, які можуть слугувати сектором для фінансування та управління проектами з інфраструктурних робіт.

Важливими елементами також являються національні закони та нормативні акти, які призначені для регуляції діяльності транспортно-логістичних компаній, де відкриваються положення про транспортні закони, норми екологічного відношення, правила безпеки й митні формальності при здійсненні ЗЕД. Розвиток логістики також забезпечується ефективною роботою над покращенням процедур митного оформлення, а саме для їх спрощення та впровадження єдиних електронних систем.

Не менш важливим фактором є забезпечення якісної освіти та підготовки професіоналів у сфері логістичної діяльності. Насамперед, полягає необхідність у перейманні передового досвіду у країн з високими показниками логістичної ефективності, такі, як Швеція, Фінляндія, Сінгапур, Швейцарія, Німеччина та ін.

Наприкінці неможливо не оцінити роль інновацій та цифрових технологій як причини розвитку логістики перевезень. Існування новітніх електронних платформ та сервісів забезпечує управління транспортно-логістичними процесами, відстеження вантажів, управління ресурсами та оптимізація маршрутів. Тут також відіграє роль цифрової ідентифікації та документів в електронному форматі, які мають на меті спростити та прискорити формалізовані процеси в логістиці.

Таким чином, аналізуючи основні регулятори розвитку транспортної логістики можна зробити висновок, що наразі існує безліч способів, методів для ще більшого покращення процесів транспортування, зберігання, планування та відстеження вантажопотоків, що являються елементами комплексного та якісного здійснення послуги з транспортування. Більше того, на нашу думку основоположними регуляторами являються міжнародні контакти між державами, співпраця яких забезпечує обмін логістичними передовими вміннями, специфікою діяльності та логістичним бенчмаркінгом.

2. АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ТА ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ НА РИНКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПОСЛУГ

2.1 Сучасні тенденції та орієнтири розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг

Важливість розгляду основних тенденцій розвитку світового ринку транспортно-логістичних зумовлена фактом того, що завдяки еволюційності у світовому транспортному секторі відбувається значний розвиток та збільшення ефективності у структурних змінах процесів глобального виробництва та міжнародної торгівельної сфери. Більше того, транспортний сектор являється одним із основних факторів в процесі глобалізації міжнародної торгівлі, транснаціональних компаній.

Проблема розвитку світового ринку транспортно-логістичних послуг досліджувалася багатьма науковцями та провідними економістами, а саме: Кярова А. А., Гаджинський А. М., Тихонова Н. Б., Прокушева Є. Ф., Рагуліна Ю. В., Васильєв Ю. А., Гордон М. П., Кярова А. А., Бережна Г. В. та інші.

Однією з основних тенденцій розвитку сучасних економічних відносин є перехід пріоритетності від ринку виробника до ринку покупця, а звідси впливає те, що основним фактором конкурентоспроможності та економіки майбутнього являється здатність поєднувати виробництво та систему його планування разом з індивідуальними вподобаннями споживачів. Для транспортно-логістичної системи це означає тенденції у зміні переміщення матеріального потоку, а саме скорочення термінів та обсягів поставок, мінімізація часових резервів та матеріалів.

Наступною тенденцією розвитку транспортно-логістичного ринку є посилення інтеграційних процесів між країнами, особливо за умов розширення СОТ, коли з'являється можливість пошуку продукції в країнах, де є дешева робоча сила й нижчі податкові ставки, а розвиток міжнародної торгівлі сприяє розширенню доступу до значно дешевших ресурсів.

Одним з основоположних трендів сучасної транспортно-логістичної діяльності являються все більш активно виражені процеси глобалізації та регіоналізації світових економік та господарств міжнародної арени. В даному аспекті глобалізаційні аспекти дозволяють поширювати глобальні ланцюги постачання з поєднанням інтеграційного з'єднання логістичних хабів в регіонах. Наразі також тренд спостерігається у посиленні значущості співпраці між країнами в логістичних напрямках, а саме покращення регіональних економічних угод, в яких окреслюються пункти стосовно співпраці у сфері логістичній сфері, що впливає на взаємовигідність у логістичних маршрутах та ринковій структурі.

Важливо також взяти до уваги такий новітній тренд глобальної логістики як виконання термінових замовлень та відслідковування й забезпечення високих показників рентабельності їх виконання. Підмітимо також істотну конкурентну перевагу саме тих логістичних посередників (транспортні компанії), котрі використовують технологічні інновації, що мають зв'язок із формуванням характеристики гнучкості виконання замовлення, а також ті, що використовують цифрові технології, використання яких призводить до поступового зниження витрат у мережі. Можемо також стверджувати те, що завдяки розвитку багатоканальності мережевих сполучень в процесі здійснення послуг з доставки вантажів в поєднанні з глобальним поширенням роздрібною торгівлі призводить до результату підвищення та розширення сектору з надання послуг експрес-доставок.

Цифровізація та автоматизація як ключовий напрямок відіграє надзвичайно важливе значення в наступних трендах сучасності, а саме: використання технологій блокчейн, які послуговуються у забезпеченні таких ключових параметрів як прозорість та безпеку транзакцій, більше того відбувається покращення в роботі відстеження вантажопотоків та управління ланцюгами поставок. Говорячи про даний тренд в сучасній логістичній сфері варто також виокремити використання інтернет речей [38], завдяки чому провідний характер логістики здобувається завдяки тому, що зростає

ефективність відстеження транспортних засобів та вантажі в режимі реально часу, що в результаті сприяє покращенню ефективності управління логістичними процесами. Не варто також забувати про важливість штучного інтелекту, що поєднується з машинізованим навчанням: саме це поєднання надає покращену ефективність у прогнозуванні попиту та управління запасами [35, 36].

Наступний тренд відповідає сучасним реаліям та стратегіям стосовно збереження навколишнього середовища, його можна описати як “тренд екологічної стійкості”, в якому основними трендовими аспектами являються наступні:

1) Транспортна електрифікація, яка характеризується посиленням заохоченням та впровадженням електричних вантажівок, перевага чого простежується у зменшенні викидів парникових газів.

2) Більше того, в даному аспекті вирішується й питання енергоефективних рішень, що полягає у використанні альтернативних видів палива, наприклад біопаливо чи водень.

3) Тренд також зачіпає впровадження так званої “зеленої логістики” [37], основна суть якого полягає у зниженні впливу на навколишнє середовище через такі рішення, як: пошук рішень оптимізації маршрутів, запровадження використання упаковок, що будуть екологічно безпечними та поступове зменшення і безпечна утилізація відходів.

Прогнозування успішності сучасної логістичної діяльності також буде відбуватися під впливом такого тренду, що має назву “логістика останньої милі”, в якій посилюються процеси розвитку інноваційних методів доставки, особливістю чого є використання дронів та автономних транспортних засобів, останні з яких покращують доставку товарів в міських умовах. В даному тренді також відбуваються напрацювання методів посилення точності та гнучкості доставок для задоволеності персоналізованих клієнтурних потреб.

Логістичний тренд також спостерігається в посиленні значення електронної комерційної діяльності, що простежується у зростанні попиту на

швидку доставку вантажів та товарів. Більше того, відбувається формування омніканальних стратегій, що проявляється у процесах інтеграційного зливання каналів продажу як онлайн, так і офлайн, що формує особливість безперервного надання послуг.

Таким чином, проаналізувавши останні новітні тренди в транспортно-логістичному просторі, можемо з упевненістю стверджувати наступне:

- постійні зміни в глобальному економічному просторі задають нові “маршрути” щодо розвитку глобальної логістики, що в результаті лише покращує загальний стан даної сфери діяльності та створює передумови для економічного розвитку та зростання потенціалу не лише для розвинених країн, але й для тих, що знаходяться на проміжних стадіях розвитку.

- парадоксальність полягає у тому, що світові кризи створили більші можливості для покращення логістично-транспортних послуг, як приклад це зростання електронної торгівлі через кризу пандемічного поширення в 2021 році, що в свою чергу зумовило можливості логістичних посередників та операторів для покращеного реагування на ці зміни та пристосування й пошуку можливостей налагодження логістичної діяльності.

- транспортно-логістична діяльність зумовлює також зростання важливості регіональних та глобальних інтеграційних процесів для покращення постачань та загальних важливих аспектів між країнами. Більше того, така тенденція поширюється й на інші країни, які почали завдяки логістиці покращувати умови власного економічного становища держави та суспільного добробуту.

2.2 Місце України на світовому ринку транспортно-логістичних послуг

Сучасні умови інтеграції світового господарства зумовлюють необхідність у збільшенні ефективності у транспортно-експедиторських

операцій для забезпечення безперебійного характеру та якісного надання послуг, а також зовнішньої та внутрішньої торгівлі. В даному аспекті полягає необхідність в аналізі місця України на ринку транспортно-логістичних послуг.

Для того, щоб оцінити та порівняти країни за їх можливостями в транспортно-логістичній сфері, виокремити спеціальні переваги та виявити недоліки для подальшого покращення логістичної ланки господарської діяльності, Світовий Банк (World Bank) представляє статистичні дані стосовно декількох показників ефективного провадження логістичної діяльності за 6-а основними показниками, що зображені на рис. 2.1. Дані формуються завдяки оцінці країни за 6-ма напрямками її торговими партнерами, які являються спеціалістами з логістики та працюють за межами країни.

Рисунок 2.1 – Основні показники індексу логістичної ефективності [10]

З рисунку 2.1 всі показники мають вагоме значення для формування середньозваженої оцінки логістичної ефективності. В даному випадку митний бал має на меті показати ступінь ефективності процесу оформлення операції

органами прикордонного контролю за такими критеріями, як швидкість, простота та формальності. Тут також важливу роль відіграє показник того, настільки ефективною та оптимальною є здатність прокладати маршрути та способи відстеження вантажу. Іншим показником являється легкість в організації здійснення поставки товару за цінами, що є конкурентоспроможними. Під критерієм своєчасності мається на увазі здатність в точний час здійснити відвантаження з пункту призначення відповідно до графіку запланованого часу доставки. В оцінку також входить показник компетентності та якості надання транспортно-логістичних послуг. Й останнім важливим критерієм являється показник транспортної та торгової інфраструктури, тобто якість та експлуатація й стан портів, доріг, залізниць й інформаційних технологій.

За даними Світового Банку у рейтингу Logistics Performance Index (LPI) Україна в 2023 році зайняла 79 місце із 139 країн, а LPI становить 2,7, а її найменшу значення становило 61 в 2014 році з оцінкою індексу майже в 3, що можна побачити на рисунку 2.2.

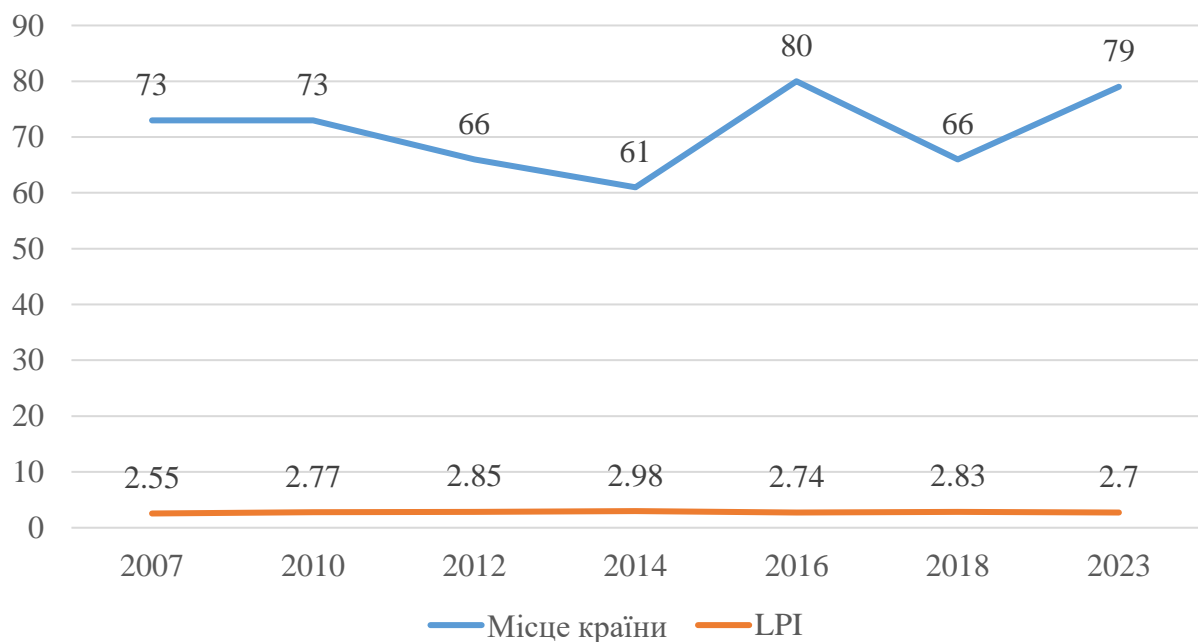

Рисунок 2.2 – Місце країни та показник LPI за період з 2007 – 2023 рр.

Джерело: сформовано автором на основі даних Світового Банку [10])

Аналізуючи Індекс логістичної ефективності та місце України в рейтингу з 139-и країн, можемо помітити незначні коливання даного індексу в межах від 2,55 до 2,98, що свідчить про відносну, але не абсолютну стабільність України за даним рейтингом, з чого можна зробити висновок про певні зміни за вищевказаними параметрами формування індексу.

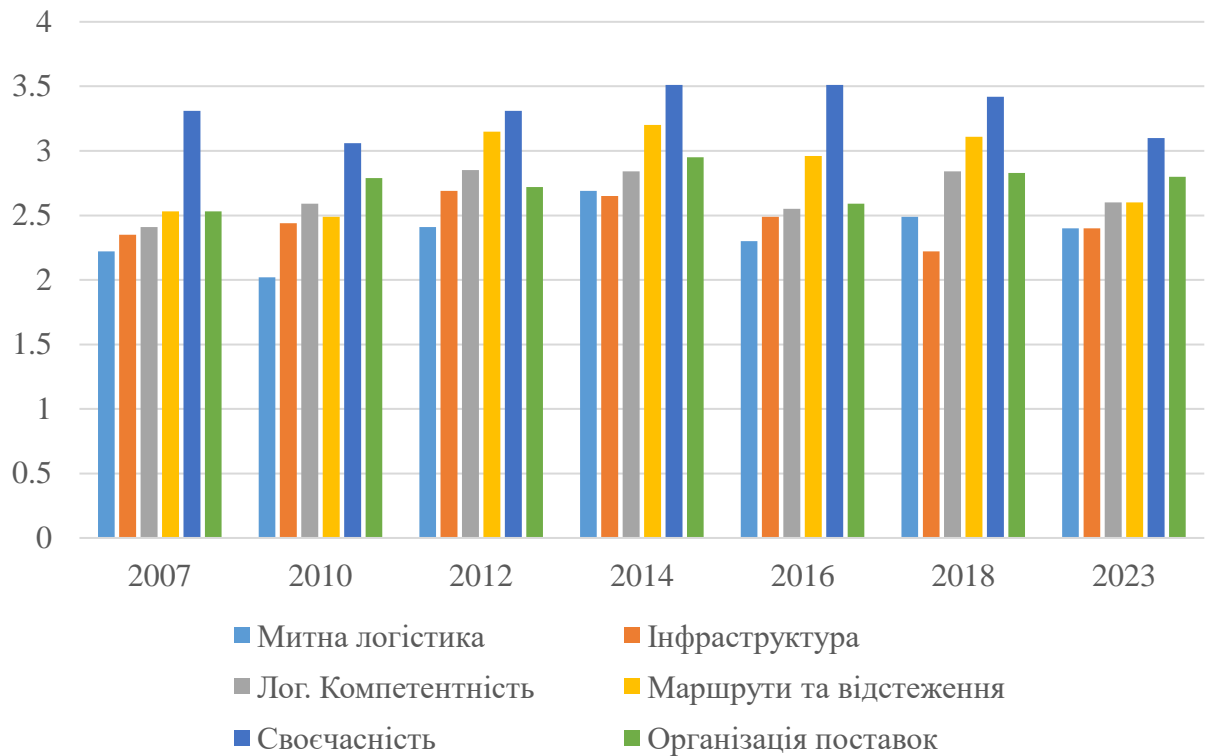

Рисунок 2.3 – Динаміка основних складових індексу логістичної ефективності (LPI) за період 2007-2023 рр.

Джерело: сформовано автором на основі даних Світового Банку [10])

На рисунку 2.2.3 відображається динаміка основних складових індексу логістичної ефективності. Аналіз динаміки основних складових цього індексу свідчить про достатньо високий рівень показника своєчасності упродовж 2007-2023 рр., коливання якого є незначним та найчастіше підтримується стабільно високого рівня (більше 3), порівняно з іншими показниками. Високий рівень також спостерігається й у показника здатності прокладати маршрути та способи відстеження вантажу, де його найвище значення становило 3,2 у 2014 році, найнижче – 2,49 в 2010-у р. Досить низькі рівні

простежуються у складовій митної логістики, що може свідчити про низьку ступінь ефективності процесу здійснення оформлення вантажу митними органами. Показник організації поставок зберігає певну стабільність, що простежується в рамках показника від 2,53 у 2007-у році до 2,95 у 2016-у. Середня оцінка простежується у показників логістичної компетентності та логістичної інфраструктури, які мають стабільні значення не вище показника 2,85 та 2,69 відповідно.

Для визначення місця України в світовій транспортно-логістичній сфері доцільно оцінити основні використані типи транспортних засобів, якими здійснювалося вантажоперевезення в період з 2018 – 2021 рр. (Рисунок 2.4)

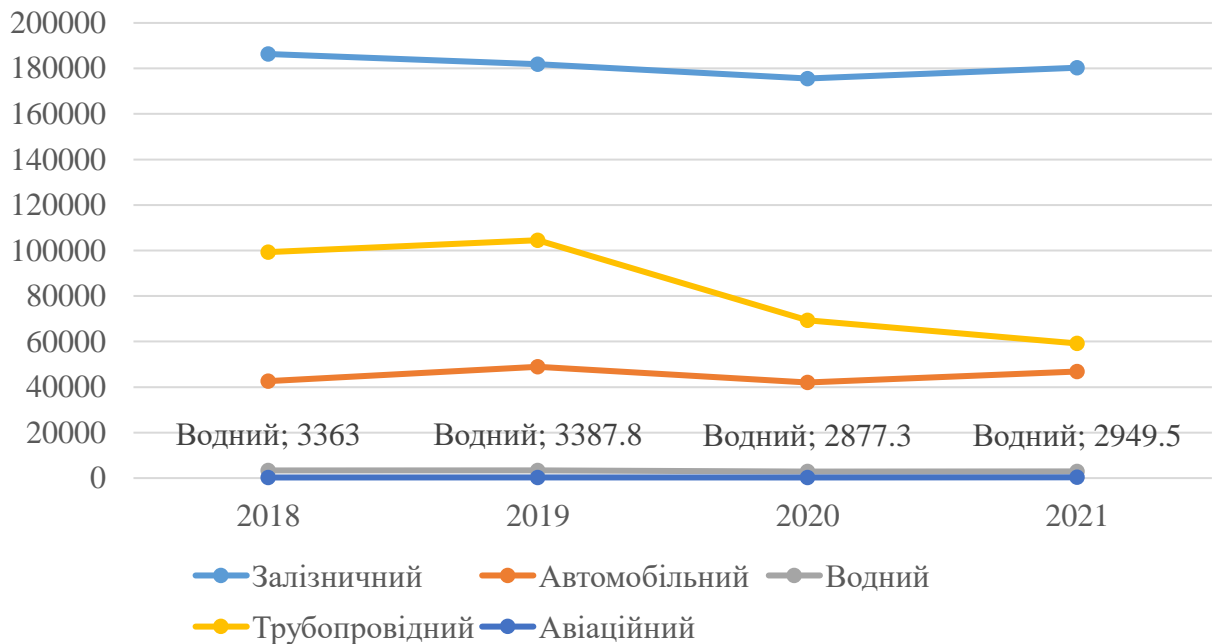
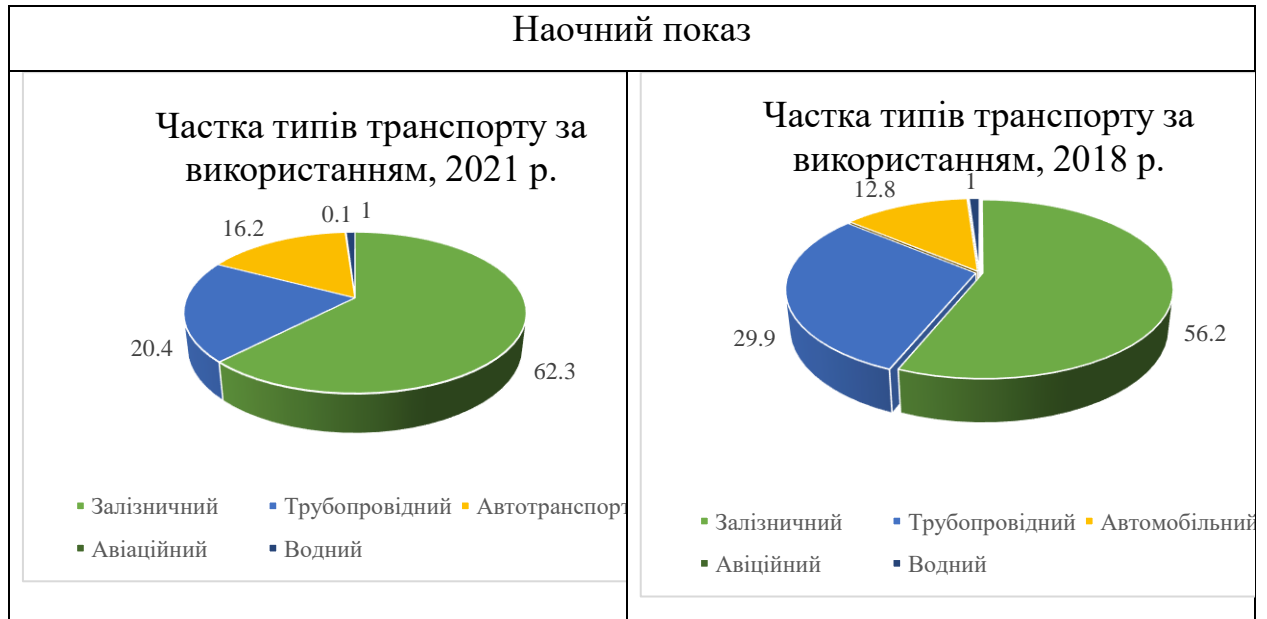

Рисунок 2.4 - Обсяг вантажоперевезення за видами транспорту (2018-2021 рр., млн. ткм.)

Джерело: Сформовано автором на основі даних статистики, [11]

З вищезазначених статистичних даних можемо побачити, що логістичний ринок України включає в себе всі види вантажоперевезень, а саме: наземне транспортування (залізниця та автотранспорт), авіаційний, водний та трубопровідний типи перевозок. Найбільшу ринкову частку займає

Таблиця 2.1 – Наочний опис та динаміка зміни використання типів транспорту в Україні (порівняння 2021 та 2018 рр.)

Переглядаючи таблицю 2.1 з рисунками, на яких зображено порівняння зміни використання в Україні типів транспорту в 2021 та 2018 рр., можемо простежити тенденцію до зростання частки використання залізничного транспорту на 6,1%-и, в той час, як використання трубопровідного транспорту зазначає змін у сторону зниження з 29,9%-ів у 2018 році та до 20,4% у 2021-у. Варто також помітити зростання частки використання автомобільного транспорту, а саме на 3,4% від зальної частки використання транспортів у 2021 р. Однак, ми можемо спостерігати майже немінні покзники використання водного та авіаційного типів транспорту. Тобто, на даний момент в Україні найчастіше використовуваним транспортном являється залізничний та трубопровідний.

Нами було здійснено окреслення загальних особливостей та тенденцій логістичної сфери в Україні. На даному етапі варто зрозуміти яке місце займає логістика України в глобальному просторі серед інших країн світу, тому полягає необхідність у представленні економік тих держав, що, за статистичними звітами Світового Банку мають найбільші й найменші

показники індексу логістичної ефективності (LPI). Представимо зведені результати нашого дослідження у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Топ-19 країн з найменшими та найбільшими показниками індексу логістичної ефективності (LPI) в 2023 році

Топ-10 країн з найвищим LPI	Показник LPI	Топ-10 країн з найменшим LPI	Показник LPI
Сінгапур	4.3	Афганістан	1.9
Фінляндія	4.2	Лівія	1.9
Данія	4.1	Сомалі	2
Німеччина	4.1	Ангола	2.1
Нідерланди	4.1	Камерун	2.1
Швейцарія	4.1	Гаїті	2.1
Австрія	4	Куба	2.2
Бельгія	4	Ємен	2.2
Канада	4	Буркіна-Фасо	2.3
Гонконг	4	Фіджі	2.3
Україна	2.7		

З табличних даних можемо простежити, що найбільший показник логістичної ефективності має Сінгапур, держава, яка відноситься до нових індустріальних країн (НІК), а також Гонконг. Можна зробити висновок, що відбувається все більший розвиток логістичної активності в країнах НІК. Високу оцінку індексу також мають провідні країни Європи (Німеччина, Бельгія, Швейцарія, Австрія, Нідерланди). Наразі Україна займає місце гравця, що має тенденцію до підвищення індексу, тобто все більше наближається до країн Європи. Поряд з Україною знаходяться такі країни не лише Європи, але й Азії, показники яких коливаються в межах від 3.1 до 3.6, наприклад: Хорватія, Чехія, Мальта, Словенія, Болгарія, Кувейт, Румунія, Туреччина, Литва, Португалія, Катар, Індія та ін. Середні показники також мають країни Південної Америки: Чилі (3), Перу (2.6), Уругвай (3), Колумбія (2.9), Бразилія (3.2), Аргентина (2.8), Парагвай (2.7) [10].

2.3 Перспективи та потенціал розвитку ринку транспортно-логістичних послуг в Україні

Розвитку та підвищенню ефективності конкурентних позицій логістичних підприємств, що вважається частиною підприємницької стратегії, сприяв фактор світової глобалізації економіки та розвитку міжнародного співробітництва. Численні наукові міркування та дослідження підтверджують факт того, що Україна має досить високий рівень потенціалу в транспортно-логістичній галузі через її геополітичне положення на шляху перетину транспортних шляхів євразійського континенту [18]. Важливий фактор для розвитку логістики, як вважає Дернова І. А. являється питання відкритості економіки, а саме інтегрованість внутрішнього ринку до світового. Результатом її дослідження є свідчення, що Україна має відкриту національну економіку через її приналежність до економічних систем з високими показниками експортних та імпортних квот, а саме 42-50% та 52-56% відповідно, а індекс відкритості України становить 102,2-112,9%. Для виявлення перспектив розвитку транспортно-логістичних послуг в Україні, варто провести аналіз динаміки надання транспортних послуг, що наведено в таблиці 2.3:

Аналізуючи таблицю показників експорту та імпорту транспортних послуг, то можна зробити наступні твердження:

- Порівнюючи експорт 2021 року з базисним роком 2017, показники зросли на 79,5% та 146,5% відповідно, що свідчить про значне зростання міжнародної торгівлі.

- У 2021 році експорт транспортних послуг становив 4657543,1 тис. дол. США, а найбільшу питому вагу в структурі становив трубопровідний транспортний засіб для експорту, а саме майже 36%, повітряний – 22,4%, морський – 13,2%. Найменший відсоток становили залізничний та автомобільні перевезення – 10% та 9% відповідно.

- Імпорт транспортних послуг за аналогічний період склав 1777636,0 тис. дол. США, а найбільшу питому вагу в структурі становив морський транспорт, а саме майже 34%, також високий показник імпорту становить повітряні перевезення (32%), а найменшу питому вагу в імпорті становить залізничний та автомобільні перевезення – 15.2% та 13.3% відповідно.

Таблиця 2.3 – Динаміка зовнішньої торгівлі транспортних послуг за 2017-2021 рр.

Показники/роки	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6
Всього експорт транспортних послуг, тис. дол. США	5861405,6	5851423,3	9109918,8	4988433,7	4657543,1
В тому числі послуги: морського тз	612112,3	523257,5	595914,5	605952,9	616849,0
Повітряного тз	1091775,1	1221610,7	1419720,8	802191,7	1045326,7
Залізничного тз	580897,5	538914,8	501656,6	405158,3	461832,7
Атомобільний тз	273773,7	304438,0	338836,2	339839,3	413266,7
Трубопровідний тз	2998248,4	2959047,5	5904248,9	2443157,2	1664301,8
Всього імпорт транспортних послуг, тис. дол. США	1213073,6	1464807,2	1559143,8	1061043,8	1777636,0
В тому числі послуги: морського тз	222770,1	222986,3	273781,9	309925,4	597658,4
Повітряного тз	452397,3	695720,1	757823,3	319904,2	566777,9
Залізничного тз	297715,4	282974,7	262715,5	197393,3	270178,2
Атомобільний тз	132793,4	142892,5	156984,1	176500,4	236641,8
Трубопровідний тз	79668,2	-	59702,0	-	-

Джерело: Сформовано автором на основі даних статистики, [11]

Для того, щоб простежити характеристику зміни експорту за видами транспорту, варто провести статистичний аналіз динаміки, пошуку коефіцієнту зростання та темпу приросту. Перейдемо до перегляду таблиці 2.4:

Таблиця 2.4 – Коефіцієнти зростання та темпи приросту експорту транспортних послуг за типами транспорту (2021 та 2017 рр.)

Вид ТЗ	Роки порівняння				Експорт		Імпорт	
	Експорт		Імпорт		К _{зр} ,%	Т _{пр} ,%	К _{зр} ,%	Т _{пр} ,%
2021	2017	2021	2017					
Морський	616849	612112,3	597658,4	222770,1	100,8	0,77	268,3	168,28
Повітряний	1091775,1	1045326,7	566777,9	452397,3	104,4	4,44	125,3	25,28
Залізничний	461832,7	580897,5	270178,2	297715,4	79,5	-20,50	90,8	-9,25
Автомобільний	413266,7	273773,7	236641,8	132793,4	151	50,95	178,2	78,20
Трубопровідний	1664301,8	2998248,4	-	79668,2	55,5	-44,49	-	-

* де $K_{зр}$ – коефіцієнт зростання, $T_{пр}$ – темп приросту

Таким чином, можемо зробити висновок, що в 2021 році збільшився відсоток експорту за такими транспортними засобами, як автомобільний та повітряний. Однак, значне зменшення спостерігається за використанням трубопровідного та залізничних транспортів. Можна сказати, що наразі прогнозується збільшення та розвиток потенціалу транспортно-логістичних послуг через використання автомобільного транспорту, адже за період 5-и років його використання збільшилося майже на 51%. Змінилась також й імпортна ситуація, а саме: на 78,20% збільшився імпорт через автомобільні перевезення, на 168,2% - збільшення автомобільного імпорту. Зменшення простежується у імпорті залізничним транспортом на 9,2%. Найбільше ж зростання простежується у імпорті морським транспортом 168,3%.

Варто також звернути увагу на основних провайдерів транспортно-логістичних послуг в Україні, аналіз яких даватиме поняття перспектив. На ринку України проводять свою діяльність такі міжнародні провайдери типу 3PL та 4PL, а саме: міжнародний гігант логістичної діяльності “DHL”, який надає комплекс послуг логістичного спрямування, експрес-доставку, фрахтування, складське зберігання та управління ланцюгами поставок [19]. Іншим іноземним провайдером на українському ринку являється німецька компанія DB Schenker [22], яка спеціалізувалась на використанні багатьох

видів транспорту (наземний, повітряний та ін.), також компанія спеціалізується на складській логістиці та на вирішенні глобальних логістичних рішень. Kuehne + Nagel також пропонує комплексний спектр послуг у діяльності перевезення вантажів, управління ланцюгами поставок та складської логістики [].

Глобально відомими та провідними українськими провайдерами логістичних послуг типу 3PL являється найбільша українська компанія “Нова Пошта” [24], яка сконцентрована на наданні послуг експрес-доставки, логістики, збереження та складування вантажів корпоративних та приватних клієнтів. Іншою українською компанією являється “Міст Експрес”, яка спеціалізується на міжнародних перевезеннях, виконує експрес-доставку, а також займається комплексами зберігання товару та управління ланцюгами поставок. На ринку України також є відомою компанія Delivery.

Варто зазначити, що Нова Пошта вважається одним з найпотужніших гравців на ринку транспортно-логістичних послуг. Для підтвердження цього можна окреслити аналітично-статистичний матеріал. Одним з найважливіших аспектів досягнень Нової Пошти є початок виходу даного суб’єкта на міжнародні ринки з початку 2022 року. Компанія вперше вийшла на ринок Польщі, йменуючись брендом “Nova Post”, якій вдалося відкрити 30 відділень у 18 найбільших польських містах. Ще однією країною поширення української компанії являється Литва, де вітчизняний надавач логістичних послуг має назву “Nova Post Lietuva” [25]. У планах компанії здійснити європейську експансію до Німеччини, Латвії, Естонії, Чехії та Румунії. Найбільшої взаємодії в міжнародному просторі Нова Пошта досягла з країнами СНД, Європи та Азії.

Варто взяти до уваги кількість міжнародних відправлень компанії в період з 2017 – 2023 рр. (рис.2.1) [20]:

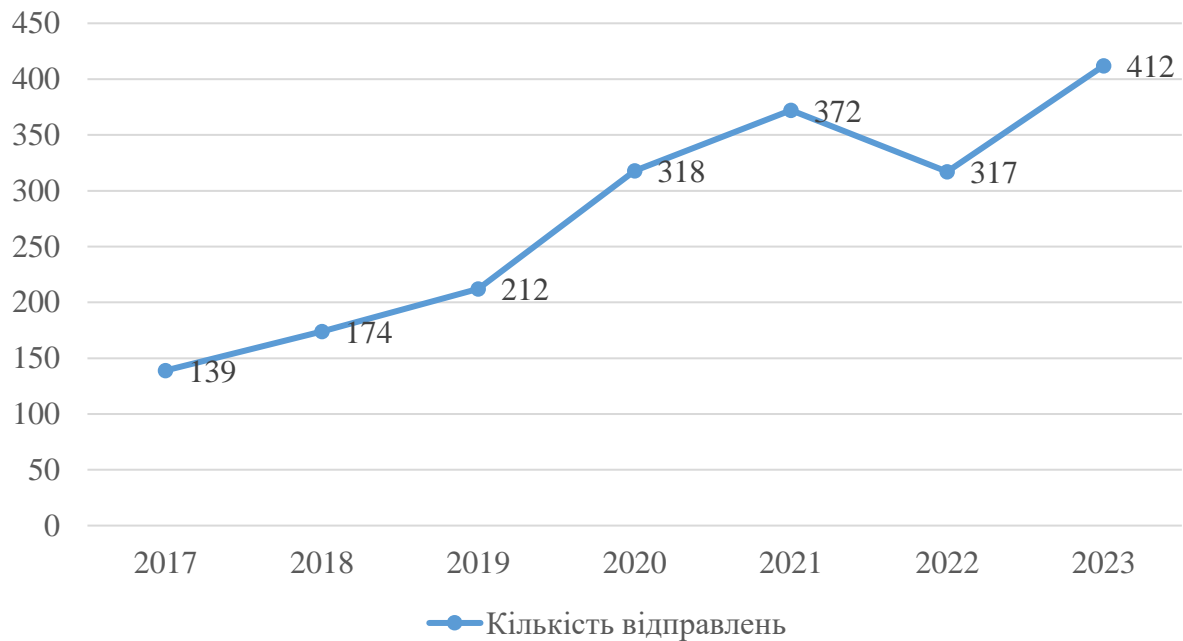

Рис. 2.1 – Кількість відправлень Новою поштою за період 2017- 2023
рр., млн. шт.

Ринок автомобільних перевезень очолюють такі транспортні компанії, як: Автолюкс, що зосереджується не лише на вантажних, але й пасажирських перевезеннях, а також послуги експрес-доставок та комплекси логістичного обслуговування. Слід також згадати й державну установу поштово-логістичного спрямування – Укрпошта, послуги якого спрямовані на поштові відправки, кур’єрські доставки, перевезення вантажів та фінансові послуги.

Морський перевізний фронт на українському ринку очолюють ТІС (ТранспІвестСервіс) – являється одним з найбільших портових операторів, який займається перевантаженням, зберіганням та перевезенням вантажів; Південний Порт являється морським портом України, який надає комплексні логістичні послуги. Говорячи про авіаційні перевезення, то в Україні важливим та одним з найбільших аеропортів являється “Бориспільський”, що спеціалізується на аеропортових послугах логістики, а також здійснює обробку вантажопотоків та управлінням ланцюгами поставок [21, 29].

Таким чином, можемо зробити висновок, що Україна має досить розвинений транспортно-логістичний ринок через наявність основоположних

провідних компаній, які займаються не лише внутрішніми перевезеннями, але й здійснюють міжнародні послуги з перевезення вантажу.

Вагомого значення для перспективи розвитку транспортно-логістичного ринку України являється й факт інтеграції з ЄС, адже таке зближення відкриває нові можливості для України з приводу співробітництва та інтеграції в європейські логістичні ланцюги [30].

ВИСНОВКИ

Досліджуючи, вивчаючи та аналізуючи транспортно-логістичний ринок послуг можемо зробити висновок, що дана галузь є досить комплексною у своєму практичному значенні. Логістика у сфері транспорту охоплює надважливі ланки діяльності, такі як власне перевезення, складування, зберігання, розвантажувальні роботи, правильність пакування, напрацювання, розробка та апробація важливих логістичних рішень для підвищення ефективності надання послуг – всі ці аспекти є невичерпними та ключовими для сучасного глобалізованого суспільства, що забезпечує збільшення ефективності розвитку не лише логістичного ринку країн, але й постає ключем до розвитку всієї економічної системи.

Варто наголосити, що сучасний ринок транспортно-логістичних послуг оснащений та регульований багатьма нормативно-правовими механізмами, які спряють всеохоплюючому розвитку транспортної логістики. Досить важливим для розвитку досліджуваного ринку є становлення, розвиток та поглиблення міжнародної співпраці, що допомагає переймати передовий досвід та створювати інтеграції з питань логістичної діяльності для отримання та підтримки взаємозв'язків та консультацій з питань логістичних інноваційних рішень.

Вагомим чинником потужного розвитку транспортно-логістичних рішень постають такі виклики для сфери, як пандемія початку 2021 р. та інноваційні зрушення в технологічному зростанні та розвитку. Виходячи з цього, логістика змінюється в напрямку цифровізації й при цьому її ефективність покращується за рахунок використання новітніх методів штучного інтелекту, інтернету речей та ін., завдяки чому з'являються нові методи та рішення виконання логістичних проблематичних сторін.

На даному етапі сучасного розвитку Україна демонструє досить впливові показники з комплексного дослідження стану транспортно-

логістичного ринку послуг, однак держава займає середні позиції логістичної ефективності серед інших держав світу, однак за динамічними показниками в часі можна прогнозувати щорічні позитивні зміни та наближення до стандартів передових Європейських країн з найвищими показниками (Естонія, Швеція, Німеччина, Швейцарія та ін.). Перспектива України в транспортно-логістичній діяльності є досить високою через існування потужних провайдерів не лише міжнародних гравців, але й власні провідні компанії типу надання послуг 3 та 4 PL, які являються одними з найвищих ланок розвитку надання послуг. Зважаючи на те, що українські компанії логістичного спрямування починають свою експансію на європейські ринки, то можна стверджувати, що саме це являється перспективою для перейняття більшого досвіду та покращення логістики й економіки України в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горборуков В. Транспортна логістика. Правила професіоналів.
2. Савенкова Т. И. Логистика: учеб. Пособие для студентов. 5-е изд., М.: Омега-Л, 2010. 256 с.
3. Смирнов І. Г., Косарева Т.В. Транспортна логістика: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
4. Моніторинг та логістика виробничих процесів галузі: курс лекцій для студ. спеціальності 7.05170108 «Технології зберігання, консервування та переробки молока» денної та заочної форм навчання / уклад.: Н.В. Чепель. К.: НУХТ, 2014. 126с.
5. Сокур І.М., Сокур Л.М., Герасимчук В.В. Транспортна логістика : навч. посібник для студентів вищ. навч. закл. К. : Центр учбової літератури, 2009. 222 с.
6. Дроздов П.А. Логістика : навч. Посібник. Мінськ : Вища школа, 2015. 357 с.
7. МІСЦЕ І РОЛЬ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В ЗАГАЛЬНІЙ ЛОГІСТИЧНІЙ СИСТЕМІ. Економіка транспортного комплексу. URL: <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/136706/133727> (дата звернення: 23.03.2024).
8. Суть транспортної логістики та її основні цілі, завдання і методи. Транспортная компания Cargofy.ua: Услуги перевозки автотранспортом в Украине. URL: <https://cargofy.ua/uk/blog/sut-transportnoji-logistiki-ta-jiji-osnovni-cili-zavdannya-i-metodi> (дата звернення: 26.03.2024).
9. Чучка І. М. Сучасні основні форми транспортно-логістичних послуг в Європі. *ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО*. Вип. # 1 / 2015. С. 18–20. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/1_ukr/03.pdf (дата звернення: 27.03.2024).

10. Logistics Performance Index (LPI). *Home | Logistics Performance Index (LPI)*. URL: <https://lpi.worldbank.org/international/global> (date of access: 25.04.2024).

11. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (date of access: 26.04.2024).

12. *The Repository of VNAU*. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/4191.pdf> (дата звернення: 26.04.2024).

13. What are 1PL, 2PL, 3PL, and 4PL logistics in supply chain management?. *Maersk | Integrated Container Logistics & Supply Chain Services*. URL: <https://www.maersk.com/ru-ru/logistics-explained/supply-chain-management/2024/04/24/navigate-the-world-of-party-logistics-with-our-guide-to-1pl-2pl-3pl-4pl-models> (date of access: 30.04.2024).

14. What Is Second Party Logistics (2PL)? The Function It Plays - Vector. *Vector*. URL: <https://www.withvector.com/what-is-second-party-logistics-2pl-the-function-it-plays/> (date of access: 26.04.2024).

15. Fourth Party Logistics: Definition, Advantages, and Disadvantages. URL: <https://www.inboundlogistics.com/articles/fourth-party-logistics/> (date of access: 25.04.2024).

16. The 5PL Logistic Model Unpacked: What You Need to Know. *Go Freight*. URL: <https://go-freight.io/navigating-the-5pl-model-a-comprehensive-guide-to-fifth-party-logistics/> (date of access: 30.04.2024).

17. 3PL, 4PL & 5PL – What’s the Difference? - Hemisphere Freight (HFS). *Hemisphere Freight (HFS)*. URL: <https://www.hemisphere-freight.com/knowledgehub/3pl-4pl-5pl-whats-the-difference/> (date of access: 30.04.2024).

18. Іванова І., Боровик Т., Руденко А., Залозна Т. Ринок логістичних послуг України: сучасний стан, проблеми, перспективи. Галицький економічний вісник. 2020. Том 67. № 6. С. 185-192.

19. Міжнародна доставка DHL для тих, хто цінує гроші | GlobalPost. *GlobalPost*. URL: https://globalpost.ua/delivery-from-dhl/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=17228637344&utm_content=&utm_term=dhl%20express%20ukraine&utm_keyword=dhl%20express%20ukraine&gad_source=1&gclid=CjwKCAjw7NmzBhBLEiwAxrHQbKUm0KwGIxNJhOsB68NhxG5Up7nbwSHIYfudnpz_u8texEQ5ga-HRoCf0gQAvD_BwE (дата звернення: 22.06.2024).

20. ТОВ «Нова Пошта». URL: <https://novaposhta.ua/> (дата звернення: 22.06.2024).

21. *CRUST* / *Home*. URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/965a88fc-59f0-4e5e-9793-4d0503ac1308/content> (дата звернення: 27.05.2024).

22. Міжнародна логістична компанія - Глобальні логістичні рішення та управління ланцюжками поставок. *DB SCHENKER*. URL: <https://www.dbschenker.com/ua-uk> (дата звернення: 29.05.2024).

23. Kuehne+Nagel Homepage - Ukraine. *Kuehne + Nagel*. URL: <https://ua.kuehne-nagel.com/uk/> (date of access: 29.05.2024).

24. Дикий В. В. Дослідження ринків та конкуренції в логістичній галузі : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 076 - підприємництво, торгівля та біржова діяльність / наук. кер. П. В. Гриценко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 63 с

25. Nova Post Lithuania. *Nova Post Poland*. URL: <https://novapost.com/en-It> (date of access: 28.05.2024).

26. Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (КДПВ). *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234#Text (дата звернення: 01.05.2024).

27. Міжнародна морська організація (ІМО). *Міністерство інфраструктури України*. URL: <https://mtu.gov.ua/content/mizhnarodna-morska-organizaciya-imo.html> (дата звернення: 02.05.2024).

28. Організації світу: Міжнародна організація цивільної авіації. *Інтент: Регіональна мережа якісної журналістики*. URL: <https://intent.press/publications/world/2022/organizaciyi-svitu-mizhnarodna-organizaciya-civilnoyi-aviaciyi/> (дата звернення: 02.05.2024).

29. Статистичні дані в галузі авіатранспорту. *Міністерство інфраструктури України*. URL: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-v-galuzi-aviatransportu.html> (дата звернення: 29.05.2024).

30. Інтеграційні процеси в Україні: роль ЗМІ. Реферат. *Освіта.UA*. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/22534/> (дата звернення: 29.05.2024).

31. РОЛЬ И ОСОБЛИВОСТИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ - Наукові конференції. *Наукові конференції*. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2599/#:~:text=Завдання%20які%20вирішує%20транспортна%20логістика,та%20вибір%20типу%20транспортного%20засобу.> (дата звернення: 28.04.2024).

32. Сучасний рух науки: тези доп. IX міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 2-3 грудня 2019 р. – Дніпро, 2019. – Т.3. – 715 с.

33. Целлер, В., & Крамський, С. (2024). МУЛЬТИМОДАЛЬНА ЛОГІСТИКА В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОГО НАВКОЛИШНЬОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ. *Економічний простір*, (190), 254-258. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-46> (дата звернення: 28.04.2024).

34. Ковальчук І. О. Програма для пошуку транспортних засобів для перевезення вантажів : Дипломна робота. Київ, 2021. 73 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/54464/1/ФККП_2021_122_Ковальчук_І_О.pdf (дата звернення: 28.04.2024).

35. *eVNUIR: Домівка*. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19329/1/748-749.pdf> (дата звернення: 12.05.2024).

36. Вплив цифровізації на судноплавство та логістику | Логос Логістика. *Logos Logistics*. URL: <https://www.logos3pl.com/uk/the-effect-of-digitization-on-shipping-and-logistics/> (дата звернення: 17.05.2024).

37. «Зелена» логістика: як прискорити шлях до кліматичної нейтральності. *Mind.ua*. URL: <https://mind.ua/openmind/20234812-zelena-logistika-yak-priskoriti-shlyah-do-klimatichnoyi-nejtralnosti> (дата звернення: 22.06.2024).

38. Evtodieva T. E., Chernova D. V., Ivanova N. V., Kisteneva N. S. Logistics 4.0. Sustainable Growth and Development of Economic Systems. 2019. № 1. Pp 207-219. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-11754-2_16 (дата звернення: 27.05.2023).

39. Міжнародний союз автомобільного транспорту (МСАТ). *IVECO / Choose your market / Iveco*. URL: [https://www.iveco.com/ukraine/press-room/release/pages/iveco-lays-out-its-view-on-the-future-of-sustainable-road-transport-at-the-international-road-transport-union-\(iru\)-world-c.aspx](https://www.iveco.com/ukraine/press-room/release/pages/iveco-lays-out-its-view-on-the-future-of-sustainable-road-transport-at-the-international-road-transport-union-(iru)-world-c.aspx) (дата звернення: 22.05.2024).

40. Логістичний аутсорсинг: що це та в чому його переваги | Блог кадрової агенції Sun One. *SUN ONE HR-аутсорсинг ✓компанія*. URL: <https://sunone.com.ua/articles-uk/logistichnij-autsorsing-shho-ce-ta-v-chomu-yogo-perevagi/> (дата звернення: 29.04.2024).